

Ögonblicket

Synskadades Riksförbund Göteborgs medlemstidning

Nummer 3 – December 2023

En era går i graven, Erik Lönnroth tackar för sig efter 10 år på SRF

Erik iklädd jultröja. I bakgrunden hustak och Älvsborgsbron. Foto: Carin Jacobsson.

Tack för den här tiden

Erik Lönnroth tittar tillbaka på hur allting började

Studentlivet började lida mot sitt slut och på en lummig bakgård i sydöstra London, satte jag mig på en blå studsmattas kant. Framför mig och hunden Tasha vid mina fötter, lirade mina båda vänner ”gris”, medan jag svarade på samtalet från Sverige.

– När börjar jag då, frågade jag.

I den andra ändan sa den dåvarande SRF ordföranden Kjell Emanuelssons stabila stämman, något i stil med:

– Det var den förste i måndags, så när du kommit hem då...

Mitt första möte med SRF Göteborg var tillsammans med min mamma och pappa på Slottsskogsgatan 10 omkring 2009. Då på medlemsombudsmannen Thomas Krantz rum. Mina minnen från mötet är vaga, men jag har i efterhand förstått

framförallt vilken vägledning det var just för mina föräldrar. Minns däremot hur Thomas blev föga imponerad över min tid på Göteborgsvarvet. Men han kunde lugna oss med att det gick att springa igen, även med dålig syn...

När de båda valberedarna Arne Sandberg, och sedermera min mentor, Per-Anders Roth bjöd mig på fika några år senare, så var SRF fortfarande någonting nytt.

Efter vårt första möte på Syncentralens ”Basprogram”, så hade nog Per-Anders fått upp ögonen för mig. Vi delade nämligen institution på universitetet, om än på lite olika ”nivåer” i näringskedjan.

De båda herrarna invaggade mig däremot i tron om att ”lilla jag” som relativt nybakad student

kunde bidra i föreningen. Detta trots att jag bara hade något enstaka årsmöten innanför västen.

I Kjell Emanuelssons styrelse fick jag plats och hörde om alla gamla namn som föregått oss i de antika korridorerna. Namn som fort blev röster, ansikten och med åren vänner. När det ringde i London hade jag inte sökt någon tjänst, men som styrelseledamot visste jag ju vad som pågick.

Kort därefter började jag som ombudsman tillsammans med Catarina Ahlquist. Många gånger skojade vi om att introduktionen var en klapp på axeln och ett tips om att ”titta på servern”.

Mina stora erfarenheter i livet kom innan detta ifrån mediavärlden och en social kompetens har varit viktig som ombudsman. Med en förvaltningsutbildning med inriktning mot policy så kändes jobbet med tiden än mer mitt i prick, även om jag ofta satt på motsatt sida bordet gentemot de tidigare klasskamraterna.

Inom loppet av ett år havererade rekryteringen av verksamhetsledare och frågan ställdes till mig. Förvisso hade jag lett grupper tidigare, men detta var något nytt. Dessutom var det en illa bevarad hemlighet, att kansliet hade haft en utmanande arbetsmiljö under många års tid.

Först när kollegorna unisont svarat ja på att stå bakom mig, så kändes det självklart att ta sig an utmaningen. Ett jobb vi verkligen gjort tillsammans under åren. En aning fyrkantigare och principfastare kanske föreningen har blivit med tiden, men utifrån mitt perspektiv: En bra arbetsplats med en tydlig riktning. Nu mer har SRF Göteborg en enastående och trygg grupp medarbetare, utan ”det där i väggarna”.

Det är slutsnackat om ”Göteborgsproblemen” från andra i organisationen. Något som förföljde oss i många år, utan någon direkt klarhet i om det åsyftat gamla mobbinganklagelser eller att göteborgarna är lite motvals. Något vi, enligt mig, ofta

kan vara stolta över, så länge vi inte låter det gå ut över vår relation till varandra.

Kommentarerna tillsammans med en tvekan om min långvarighet blev bara sådant som gjorde mig mer motiverad att överbevisa tvivlarna. Nu mer är vi verkligen ”SRF-distriktet med många medlemmar, duktiga funktionärer och kompetent personal som tillsammans kan och vill utvecklas till en bättre version av oss själva”.

SRF har också varit en utbildande plattform för mig och som Alireza sa i samband med att jag lämnade in handduken; ”Det är ju egentligen så här vi ska fungera”. SRF ska kunna fostra oss till att ta nästa steg, på olika vis. Om det så än var genom att få råden om att söka handikappersättning, eller fortsätta springa (det blev mer staka) av Thomas, i det där rummet som senare blev mitt. Eller att bilda Tillgänglighetsgruppen, för att nå bredare och få ett forum att dela erfarenheter som kunde göra staden bättre.

Med stora erfarenheter går jag nu vidare! Som Planeringsledare för Tillgänglighet och Utformning på Göteborgs kommun, hoppas jag fortsatt på att kunna förbättra vår stad för personer med syn- eller andra former av funktionsnedsättningar. Något jag lärt mig om här.

Självklart kommer vi ses i andra sammanhang inom föreningen. Men nu lämnar jag över till någonting annat. Så nu till någonting nytt som kommer att bli ännu bättre.

Kvar finns stabiliteten i några makalösa tjejer på kansliet, som ni ska ge ert förtroende. Vi går till jobbet varje dag för att göra det bästa för föreningen och våra medlemmar. Ge tjejerna ert fulla stöd, så kommer SRF Göteborg fortsatt att vara något att vi kan vara stolta över. ●

Erik Lönnroth
F.d. Verksamhetsledare
& Ombudsman

Knutna händer som fistbumpar varandra.

Valberedningen informerar!

Hej alla medlemmar! Nu är det snart dags för nya val till alla förtroendevalda. Ordförande Alireza sitter till exempel sitt sista år som ordförande.

Vi tar tacksamt emot intresserade till någon av posterna eller om ni vill nominera någon som ni vet skulle vara intresserade.

Vi i valberedningen i stort behov av hjälp från er med att främst hitta en ny kandidat till ordförande men också till övriga ledamöter, verksamhetsrevisorer och valberedning. Samt representanter till höstens kongress.

Ta gärna kontakt med oss via e-post: goteborgvalberedningen@srf.nu eller ring mig Annika Mossberg på telefon: 073 38 90 599. ●

Valberedningen/Annika Mossberg

Rapporter från...

Medlemsmötet i september

Den 19 september var vi på SRF Göteborg kallade till ett extrainsatt medlemsmöte. Trots att Göteborgsvädret visade sig från sin dåliga, men ack så välbekanta, sida där regnet öste ner tog vi oss till Masthuggets hus. Det blev en något kall tillställning då många av oss hade blivit blöta på vägen och lokalen inte klarade att hålla de kalla vindarna ute.

Men vi höll glöden uppe och vår ordförande tog oss igenom ett effektivt möte där Per Karlsson och Ida Stjernqvist valdes till revisorer samt Kjell Emanuelsson och Robert Backebrant till ersättare. Efter mötet avslutats fick vi avnjuta en varm kopp kaffe eller te samt en god macka som beställts från

Sjöfartsmuseets restaurang One.

När vi fått upp energinivån tog vi oss an kvällens andra punkt där vi i grupper diskuterade föreningens ledsagning samt vad det innebär att vara aktivitetsledare. Gruppdiskussionerna togs sedan i helgrupp där flertalet kärnfulla synpunkter lyftes, så som att aktivitetsledaren för en aktivitet kan få arbeta tillsammans med en ledsagare i planering och genomförande. Synpunkter som vidare tagits med i kansliets och styrelsens planering av verksamheten 2024. Många av oss tyckte att diskussionerna i grupperna var givande och vi hoppas detta sätt att ta oss an föreningsfrågor kan bli ett återkommande inslag på framtida möten.

Vy över medlemmarna sittande vid bord på novembermötet. Foto: Carin Jacobsson

Medlemsmötet i november

I samband med att vintern kom till Göteborg stundade såväl första advent som SRF Göteborgs sista medlemsmöte för året 2023. Vi var kallade till Dalheimers hus den 30 november för att klubba verksamhetsplan, budget, arvoden och medlemsavgift för 2024. Utöver detta hade vi även två välförtjänta avtackningar på schemat.

Några viktiga beslut från kvällen

Medlemsavgifterna blir oförändrade 2024. Verksamhetsplanen antogs efter att Alireza raskt tagit alla igenom den rubrik för rubrik, med få kommentarer från de närvarande. Även budgeten antogs, efter ett föredrag av Stefan Blidner. Allt i enlighet med styrelsens förslag. Däremot avslogs Valberedningens förslag om uppdragsbeskrivning och förslag om förändrade arvoden, sistnämnda blir desamma för 2024 som för 2023.

Avtackningar

I samband med att mötet skulle bryta för fika kallades Jan-Erik Carlsson, som varit revisor och aktiv i föreningen sedan 1992, fram till podiet.

Jan-Erik avsade sig uppdraget som revisor i samband med årsmötet och avtackades nu med en gåva; en lyckopeng i guld och en blomma. Mötet beslutade även att Jan-Erik ska tas upp som hedersmedlem.

Efter den härliga fikan bestående av kycklingcurrybaguette och morotskaka följde nästa avtackning. Denna gång av vår sedan 10 år tillbaka trogne och omtyckta ombudsman och verksamhetsledare Erik Lönnroth. Efter flera lovord från medlemmar överräckte ordförande en gåva från föreningen; ett presentkort och en blomma.

Lottvinnare

Mötet avslutades med en lottutdelning där Birgit Glasmästar och Pia Andersson gick hem med fina vinster. ●

Malin Petersson
Ansvarig för Medlemsmöten & Årsmöten

Katarina Ekestubbe syntolkar konsten framför en sittande publik. Foto: Carin Jacobsson

Målningskursen ställer ut på Götaplatsen

Det började med en liten utställning på Kulturturnatta den 27 oktober för SRF Göteborgs deltagare i målningskursen. Ett smakprov på vad som komma skulle: en månadslång utställning på Stadsbiblioteket.

Med en hejdundrande start med en vernissage den 2 november ställde målningskursens åtta deltagare ut hela 29 verk tillsammans på Stadsbiblioteket på Götaplatsen i november. Det var framförallt naturvyer från när och fjärran som deltagarna ställde ut, samt en del andra grönskande motiv.

På vernissagen bjöds det på cider, chips och salta pinnar tillsammans med en syntolkad visning av alla verken av Katarina Ekestubbe. Redan under vernissagen kunde vi sätta röd prick på två verk som blev sålda! Men det skulle inte bli de sista verken som såldes, det blev fler under månaden.

Alla förutom två från målningskursen var på vernissagen och flera biblioteksbesökare stannade upp och tittade samt lyssnade på syntolkningen. Cirka 20 deltagare blev vi.

Under hela november månad satt verken uppe för allmän beskådan för de som besökte Stadsbiblioteket. Kanske såg några av de över 400 besökarna som var på biblioteket den 4 november, när det egentligen var stängt, på våra SRF:ares konst? Vem vet.

Utställarna: Agneta Dahlberg, Annika Mossberg, Birgit Glasmästar, Maj-Britt Nilsson, Marianne Olsson, Mirjana Dodic, Synnöve Svanberg och Wivi-Anne Rutgersson. ●

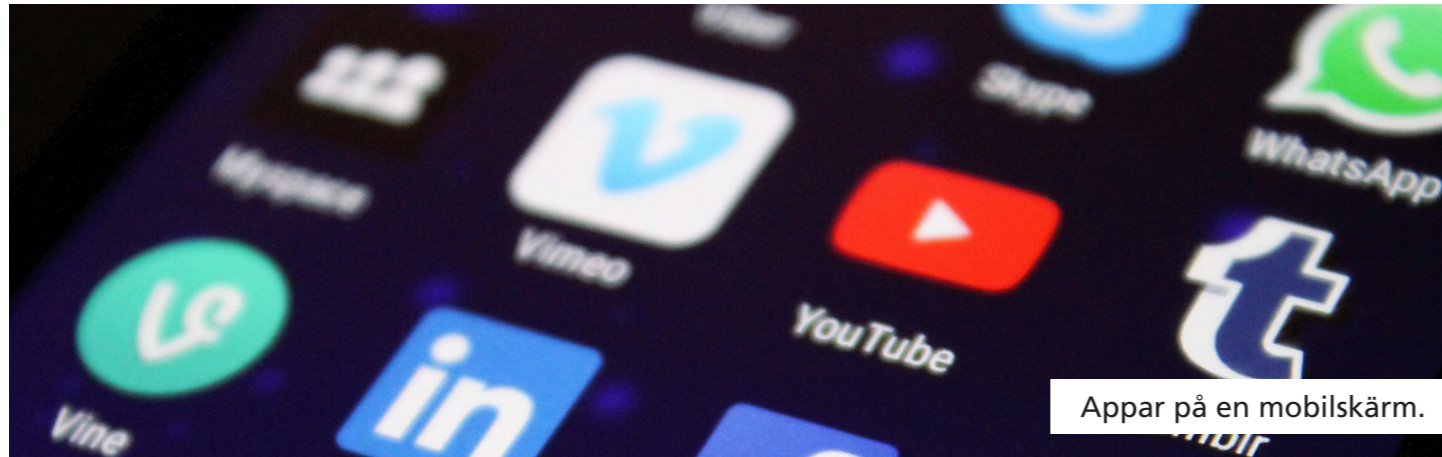
Carin Jacobsson
Kulturansvarig på kansliet

Kurser vårterminen 2024

Med denna tidning får du även kurskatalogen för våren 2024. I den hittar du kurser så som målning, tennsmide, yoga, shared reading, klassisk musiklyssning, punktskrift och mer som du kan anmäla dig till.

Potten för kurser

Från och med 2024 kommer det vara möjligt att som medlem inkomma med kursförslag. Kansliet ska då försöka starta kursen snarast om ni är minst 4 synskadade medlemmar som vill gå den. Mer information om detta i kurskatalogen!

Appar på en mobilskärm.

Apptips ifrån er medlemmar

Vi tipsar här vidare om några bra appar att ha på sin mobil eller surfplatta. Alla apparna finns att ladda ned för Android (Google Play) och iPhone (App Store).

Anmäl hinder

Göteborg stads egna app för att förbättra tillgängligheten i publika lokaler och offentliga miljöer. Kostnad: 0 kr.

ChatGPT

App baserad på AI som du kan göra massa olika saker med, till exempel så kan man sammanfatta möten och summera långa texter. Kostnad: 0 kr, men finns köp i appen.

Kivra

Digital brevlåda för myndighetspost, försäkringar, kvitton, fakturor och annat. Du kan till exempel betala din medlemskostnad hos SRF via Kivra. Kostnad: 0 kr.

Tips på app till anhöriga

Vi vill också passa på att tipsa om appen **Synsimulatorn** som simulerar de vanligaste ögonsjukdomarna. Nedan ögonsjukdomar kan simuleras i appen:

- Ålderssynthet
- Grå starr/Katarakt
- Grön starr/Glaukom
- Makuladegeneration (AMD)
- Diabetesretinopati
- Retinitis pigmentosa (RP)

Appen finns att ladda ned i Google Play (android) och App Store (iPhone).

Be my eyes

Få hjälp av volontärer runtom i världen eller av AI för att få en visuell beskrivning när du behöver det. Kostnad: 0 kr.

Redaktionen tipsar! Är du nyfiken att veta mer så berättar vi om appen Be My Eyes och den nya funktionen Be My AI i vår podd Ögoncasten. Avsnitt: Oktober 2023

HOPPET

Ombudsmännen informerar om hoppfulla nyheter: Vi kanske inte ser allt, men SRF har koll!

Under året har två större utredningar presenterats som kommit fram till det som vi på Synskadades Riksförbund redan vet, och faktiskt vetat om länge. Trafikanalys har gjort en utredning om färdtjänst och Socialstyrelsen har gjort en om ledsagning.

Föreningens påverkansarbete har starkt bidragit till att dessa utredningar kommit till och båda rapporterna konstaterar att lagstiftningen för dessa områden inte längre fungerar. Men det visste vi ju redan. Tyvärr vet vi det, för bakom alla ord och siffror i rapporterna finns verkliga människor som får sina liv begränsade.

Vi tar färdtjänsten först. På senare tid har uppmärksamhet riktats mot att blinda och gravt synskadade personer som tidigare ansetts tillhöra färdtjänstens målgrupp nekats färdtjänstillstånd. Ett fall som blev vägledande nekades prövningstillstånd i högsta rätt. Mot bakgrund av detta beslutade regeringen att ge uppdraget till Trafikanalys att analysera om nuvarande tillämpning av bestämmelserna i färdtjänsten följer de intentioner som de var tänkta att göra. Utredningen visar att så är det inte.

I rapporten framkommer också att problemen med färdtjänsten inte startade med fallen på senare tid, utan för mer än tio år sedan. Tillämpningen av lagen har skärpts flera gånger under dessa år. Allt detta har vi i föreningen haft koll på, och på olika sätt försökt agera emot.

Vi vet att sökandens förmåga att orientera sig inte tas hänsyn till, kan man gå långt borde man tydligen inte behöva färdtjänst. Bor man med fel avstånd på ett hundratal meter till närmaste buss-

hållplats så kan man också bli nekad. Utöver detta har krav på sökanden att resträna varit praxis, vilket vi vet inte fungerar i verkligheten.

Att ha ledsagare i kollektivtrafiken, ses också som ett skäl till att kunna avslå färdtjänstansökan. Den ekvationen är svår att få ihop med tanke på hur ledsagningen fungerar idag.

Vad var det vi redan hade koll på som Socialstyrelsens utredning visade? Jo, Socialstyrelsen föreslår att en ny lag om ledsagning införs eftersom nuvarande inte räcker till.

I sin rapport konstaterar myndigheten att antalet personer med synnedsättning som beviljats ledsagarservice enligt LSS har minskat kraftigt under många år. Ledsgarservice gör det möjligt för synskadade att leva ett mer självständigt och aktivt liv. Utan fungerande ledsagning riskerar dessa personer att bli isolerade och beroende av andra.

Så vad gör vi nu? För att parafrasera de kända reklamfilmerna: Att säga vad var det vi sa hjälper lite, men SRF vill mer än så. Genom att använda dessa utredningar i vårt intressepolitiska arbete på rätt sätt får vi stöd i ryggen mot en förändrad lagstiftning.

Tack vare våra medlemmars vittnesmål om hur viktiga stödinsatser fungerar dåligt i verkliga vardagen, kan vi ombudsmän tillsammans med övriga engagerade i föreningen fortsätta vår skarp-synta bevakning och driva vårt påverkansarbete i rätt riktning. ●

Jenny Bramstång
Ombudsman

Linda Dobke syntolkar fotot: Lager på lager av sirliga fyrverkerikaskader tecknas i fjäderlätt, glittrande guld mot en nattsvart himmel. De skjuter upp och slår ut högt upp på himlen som sprakande blommor som exploderar, brinner för en sekund och sedan långsamt faller nedåt i skurar av ljusstoff som tindrar bort i mörkret.

Tre röster om Göteborgs syntolkade Jubileumsfyverkeri

Hej Linda Dobke, du syntolkade fyrverkeriet på Göteborgs 400-årsjubileum. Berätta, hur var det?

– Hej! Det var oerhört roligt! Det är ju ett så stort och folkligt event, som också väcker varma publikreaktioner så det kändes väldigt viktigt att tillgängliggöra det med syntolkning. Däremot var det en utmaning eftersom det inte gick att repetera eller förbereda sig så mycket innan, utan det gällde att snabbt kunna live-syntolka i ett löpande flöde. Men så är det ju ofta med syntolkning – det går inte att repetera till punkt och pricka utan man gör det bästa man kan för att förmedla situationen i stunden!

Flera har sagt att detta var det första syntolkade fyrverkeriet, hur kändes det att vara den första att syntolka ett fyrverkeri?

– Det var väldigt spännande att slungas ut i en ny syntolkningsgenre! På syntolksutbildningen tränade vi på många typer av live-syntolkning, bio, teater, resor, vardagstolkning med mera men när jag hörde mig för så var fyrverkeritolkning en nisch som även välrutinerade tolkar inte hade erfarenhet av. Så det var roligt att ta sig an något helt nytt! Och då är det också lättare att vara mer förlåtande gentemot sig själv om det inte blir optimalt. Men det viktigaste var att tillgängliggöra ett firande som ju staden vill ska vara till glädje för alla! Och det var så värmande att få god respons efteråt.

Hur förberedde du dig inför och hur gick du till väga?

– Jag test-tolkade fyrverkeri-shower på YouTube för att känna på hur det kan gå till. Jag tänkte att jag närmar mig uppdraget som om det gäller en konst-syntolkning, bara att motivet i det här fallet, fyrverkeriet, kommer att vara föränderligt. Men jag insåg snabbt att den största utmaningen

var fyrverkeriets hastighet. Det går så fort att det knappt går att uppfatta sina egna sinnesintryck innan fyrverkeriet redan skiftat om och skapat en ny bild på himlen. Så jag försökte ta fasta på att göra syntolkningen mer svepande och tematisk. Att inte prata sönder det med hetsiga beskrivningar utan att våga stanna i stunden, kanske beskriva en vacker detalj, även om fyrverkeriet redan bytt skepnad. Och självklart också vara vaksam på vad publiken runt omkring reagerar på så att syntolkningen blir så inkluderande som möjligt.

Producenten, Göteborgs Fyrverkerifabrik, delgav viss information om fyrverkeriets färger, effekter och även låtarna som fyrverkeriet var musiksatt till – fem sånger med Göteborgstematik. Men även med den vetskapen var syntolkningen i slutändan en total improvisation.

Magdalena Fronczak, assisterande projektledare för Göteborg & Co [reds. anm. Magdalena har sedan dess bytt jobb], var en av de som var med och fick uppleva fyrverkeriet. Hej Magdalena, berätta, hur var det?

– Syntolkningen av jubileumsfyrverkeriet var min största konstnärliga upplevelse under hela jubileet. Jag hade inte förväntat mig det, så överrampningen av hur vackert och poetiskt det var bidrog ytterligare till den förhöjda upplevelsen.

Du som seende, tittade du samtidigt eller blundade du?

– Först tittade jag men sen märkte jag att jag hade blundat omedvetet och bara njöt av de bilder som syntolken målade upp för mig, i tillägg till de ljud jag hörde, fyrverkeriernas olika sorters smållar och knallar och rytmer, och publikens reaktioner. Trots att jag blundade kändes det inte som ►►

att jag missade något. Snarare tycker jag synd om alla som missade syntolkningen!

Hur var upplevelsen att få det syntolkat gentemot att se på ett fyrverkeri?

– Syntolkningen var en helt annan konstform än fyrverkeriet. För ögonen är ett fyrverkeri något energifyllt och bokstavligen explosivt. För öronen, tack vare syntolkens lugna röst och val av ord, var det en oväntat meditativ upplevelse. En poesipläsning. Tillsammans skapade det en känsla i kroppen som jag inte fått från någon annan konstform tidigare.

Tycker du att det ska finnas fler syntolkade evenemang?

– Framför allt är jag sugen på att, som seende, själv uppleva mer syntolkning. Om det vid något tillfälle kommuniceras att jag inte tar en plats från någon som bättre behöver det, så är jag väldigt intresserad av att få vara med om det här igen. Syntolkningen fick upp mitt intresse för det talade ordet, och jag är nu på spaning efter fler publika tillfällen med högläsning, poesi och annat. Jag har arrangerat många syntolkade event och tyvärr är det något som väldigt sällan besöks, faktiskt kommer oftast ingen. Det kan bero på många saker, praktiska som kommunikativa som konstnärliga, men i första hand måste vi se till att de syntolkade eventen som redan erbjuds fylls med människor. Visa att efterfrågan finns, och sen kan vi göra

flera. Mitt tips till dig som kommer på ett syntolkat event är att gå fram och prata med arrangören på plats eller ringa upp i efterhand! Berätta för arrangören vad du önskar framöver, som arrangör blir man bara glad för kontakten.

Något du vill tillägga?

– Syntolken berättade att detta kanske var världens första formellt syntolkade fyrverkeri. Jag kan bara rekommendera fler att göra det i framtiden.

Vår medlem Abiya Touma var också med. Hej Abiya, vad var din upplevelse av fyrverkeriet?

– Härligt, spektakulärt, häftigt, ljudligt då det smäll och sprakade och samtidigt spelades flera kända låtar av populära musiker från Göteborg.

Vad tyckte du om Lindas syntolkning?

– Mitt i sprakandet kunde jag uppfatta Lindas välbeskrivande syntolkning av de olika fyrverkeriernas former färger och skiftningar i ljus på himlen.

Tycker du att fler fyrverkerier borde syntolkas?

– Ja självklart, så att fler personer med synnedsättning får möjlighet att ta del av en sådan spektakulär upplevelse. ●

Carin Jacobsson

Två kulturtips för juledigheten

1 Historien om Sverige

Dokumentärserie om Sverige från istiden till nutid, SVT:s stora satsning i höst. Sista avsnittet kommer ut i februari. Alla avsnitt syntolkas och finns på SVT Play.

2 Vintervärdarna i P1

Klockan 13:00 från Juldagen till Nyårsdagen kan du lyssna på bland annat: Kristin Kaspersen (programledare), Carin Götblad (polismästare NOA), Kodjo Akolor (komiker) och Åsa Wikforss (professor i teoretisk filosofi).

Fluffig katt med tassens utsträckt mot en av två hängande julkulor.

**God jul & gott nytt år
önskar**

**Erik, Emira, Jenny, Helene,
Åsa, Malin och Carin**

Vi går på juledighet 20 december och är åter 8 januari.

För bokning av besök eller brådskande frågor så när du oss på våra individuella telefonnummer som finns på hemsidan.

